

Rebecka Bohlin

Klyftorna större än någonsin

NÄR KAKAN VÄXER blir det mer åt alla. Jag minns att jag som ung hörde detta liberalkapitalistiska argument ett antal gånger och redan då grubblade över om det verkligen är så enkelt. Min spontana misstro mot denna så kallade nedsippingsteori har sedan bekräftats ett antal gånger, nu senast av en rapport från internationella arbetsorganisationen ILO.

Den visar nämligen att skillnaden mellan den rikaste och den fattigaste tiondelen av befolkningen i 51 länder världen över har ökat med 70 procent de senaste 20 åren. Mest märks klyftan i industriländer eftersom det framför allt är rika hushåll som har tjänat på den långvariga tillväxten fram till dagens ekonomiska kris.

Den liberalkapitalistiska analysen är dock att klyftorna är ointressanta så länge även de sämst ställda i någon mån får det bättre. Och detta har vi ju övermatats med de senaste åren, att fattigdomen har minskat i världen – och att det skulle vara den förträffliga kapitalismens förtjänst.

Visserligen räcker det inte som argument för dagens ordning. Invändningen måste vara att det inte är acceptabelt att så många människor fortfarande är extremt fattiga i tider av extrem rikedom – varför ska *någon* behöva svälta när det finns mat så att det räcker åt alla och mer därtill?

ILO-analytikern Naren Prasad tar dock kritiken ett steg längre. Hon visar att den ekonomiska globaliseringen inte har skapat bättre förhållanden för arbetstagar. Tvärtom har lönerna *minskat* kraftigt i länder med en i hög grad globaliserad ekonomi. Det är bara länder där staten har intervenerat i ekonomin, genom inkomstutjämning via skatter och pensionssystem, som inte har så stora inkomstklyftor.

MEN HUR STÅR det då till i ett land som Sverige, som lyfts fram som ett exempel på där staten ännu styr över ekonomin? Förra veckan presenterade LO-rapporten *Makteliten – mycket vill ha mer*. Enligt denna har skillnaderna mellan maktelitens inkomster och en industriarbetarlön aldrig tidigare varit större än nu. Den genomsnittliga lönen för den svenska ekonomiska, demokratiska och byråkratiska eliten motsvarar 18 industriarbetarlöner. Klyftorna har stigit för varje år. 1998 var motsvarande siffra 12,5.

Det som drar upp statistiken är näringslivets toppchefer vars genomsnittliga lön nu motsvarar 51 industriarbetarlöner. Allra värst är cheferna för de stora riskkapitalbolagen som tjänar som 95 industriarbetare.

Rimligt och rättvist? Vi måste fråga oss vad eliten egentligen skulle kunna åstadkomma utan alla som sliter på golvet. Deras arbete är beroende av att många, många människor sliter i produktionen. Kan en människas arbete under ett år vara värt mer än en annans under ett helt liv? Man kan tycka att dessa siffror, i kombination med den ekonomiska krisen och de rekordvarsel som lagts den senaste tiden, skulle innebära en vitaliserad klasskamp från fackliga organisationer. Men icke.

I veckans Arbetaren avslöjas att den facklige representanten för IF Metall i Volvos styrelse röstade för beslutet att dela ut 4 miljarder kronor till aktieägarna – samtidigt som företaget har varslat 7 000 anställda.

Den *förtroendevalde* facklige representanten röstade för detta beslut.

Jag vill kräkas.

